

Motion till riksdagen 2009/10:So370

av **Andreas Norlén och Gustav Nilsson (m)**

Tillägg om psykisk sjukdom i LYHS

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillägg av psykisk sjukdom i listan över sjukdomar i 4 kap. 2 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område.

Motivering

Sedan 1960 har vi en strikt lagstiftning, populärt kallad kvacksalverilagen, som förbjuder andra än dem som tillhör den legitimerade hälso- och sjukvården att behandla ett antal sjukdomsdiagnoser. Förbudet gäller cancer och andra elakartade tumörer, diabetes, epilepsi, sjukdomar eller komplikationer i samband med graviditet och förlossning samt utprovning och leverans av kontaktlinser. Det gäller även ett antal sjukdomar som enligt smittskyddslagen betraktas som samhällsfarliga. Det är också förbjudet att undersöka eller behandla barn som inte fyllt åtta år. Obegripligt nog är det däremot fritt fram ännu år 2009 för vem som helst att behandla allehanda slag av psykisk ohälsa, även sådana av potentiellt mycket allvarlig natur.

Psykisk ohälsa har kommit att bli ett samlingsbegrepp för en lång rad olika typer av själsliga lidanden, alltifrån relativt lindriga enskilda symptom, som många gånger inte kräver professionell hjälp, till sammansatta och svåra symptombilder. De senare, exempelvis olika typer av allvarliga stämningslägesförändringar eller psykotiska tillstånd, kräver nästan alltid snabb tillgång till medicinsk psykiatrisk hjälp.

På samma sätt som vävnaderna i våra inre organ, andnings- och kärlsystem, leder och muskulatur m.m. kan drabbas av medicinskt sjukliga processer, kan naturligtvis också hjärnan göra det. I de förra fallen finns en insikt hos den breda allmänheten om behovet av kompetenta medicinska konsultationer och åtgärder, där så behövs i kombination med åtgärder riktade mot problemens orsaker i vår miljö.

Fel! Okänt namn på

För själsliga lidanden däremot stannar analysen hos lekmän ofta vid att det är miljön och endast miljön som orsakar problemen. Därmed kan behoven av nära kontakt med professionell psykiatri och psykologi underskattas, med uppenbara hälsorisker för den som drabbas av psykisk ohälsa av allvarligare slag. Vad värre är, denna enögda lekmananalys öppnar för allehanda terapiförslag från, i psykiatri och psykologi, oskolade personer som erbjuder unika, fantasifulle och vetenskapligt oprövade lösningar på den lidandes problem. För att stärka sin argumentation skapar utövarna ofta en medveten konflikt med den skolmedicinska psykiatrin och psykologin. Detta görs i syfte att ifrågasätta de senares kunskap och erfarenhet på området snarare än att objektivt belägga effekten av det som man själv har att erbjuda dem som lider av mental ohälsa.

Söker man på ordet ”terapeut” på svenska Internetsidor finner man ett fyrtiotal olika företag som erbjuder de mest skiftande ”terapierna”, främst för psykiska problem. Till detta kommer erbjudanden om terapiutbildningar. Efter en kort utbildning, ibland bara ett par dagar, utlovas man en titel som certifierad, licensierad eller auktoriserad terapeut med exempelvis speciell inriktning som psykisk ohälsa och sorgeterapi. En del företag som ger kurser tar i sin reklam upp att de anlitas av myndigheter och landsting för att på så sätt få en kvalitetsstämpel på sin verksamhet. Inte konstigt då om många människor 2009 fortfarande söker sig till sådana vårdgivare ovetandes om att verksamheten faller utanför både Högskoleverkets kontroll för själva utbildningen och Socialstyrelsens tillsynsansvar för det vi förväntar oss av en ”yrkeslegitimation”.

Riskerna med att okritiskt anlita en sådan ”terapeut” kan vara verkningslösa åtgärder som försenar både korrekt diagnos och verksam behandling. För många med potentiellt allvarlig psykisk sjukdom kan detta medföra en radikal försämring av prognosen för sjukdomen. Självförhärliande av den egna verksamheten, som en ideologiskt baserad ”terapi” vanligen innebär, kan också leda till att direkt skadliga åtgärder bjuds ut till alla och envar.

Bristerna i kritisk analys hos sådana utövare medför också en ovilja till strukturerad uppföljning och utvärdering. Med oförstånd, och kanske en negativ inställning, mot redan etablerade, dokumenterade terapierna och i kombination med ett tunnelseende avseende förträffligheten av den egna idén, är övergången till rent charlatanerier nära. Kombinerat det ovan nämnda med intresse för affärer och skicklighet i försäljning hos den som utövar en sådan irrlära ökar riskerna för dem av psykisk ohälsa drabbade i motsvarande grad.

Det finns i dag många vittnesmål om hur människor fått försämrade psykisk hälsa och i vissa fall begått självmord i samband med den otillbörliga påverkan de utsatts för, efter att ha genomgått exempelvis personlighetsutvecklingskurser eller varit medlemmar i auktoritära eller manipulativa rörelser.

Förslag

Vi anser att psykisk ohälsa kan vara lika allvarlig som t.ex. cancer eller diabetes, som ju kräver behandling av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal med metoder som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Nya och

Fel! Okänt namn på

alternativa metoder även inom detta område måste naturligtvis ständigt föreslås och utprövas. Men sådana tester måste då också ske av eller i nära samarbete med dem som har legitimerade sjukvårdsyrken och är ställda under ansvarskontroll av våra myndigheter av ovan nämnda säkerhetsskäl för patienterna.

Vi är av den bestämda uppfattningen att det nu pågående patientsäkerhetsarbetet i alliansregeringen också måste komplettera lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) avseende rätten att behandla allehanda psykiska ohälsor. Även om riksdagen under senare år vid flera tillfällen tyvärr har avslagit motioner i frågan krävs ett fortsatt politiskt arbete tills vishet besestrar lättsinne eller vidskepelse på detta viktiga område.

Stockholm den 2 oktober 2009

Andreas Norlén (m)

Gustav Nilsson (m)